

Kellolaisten Koivistot

Aukusti ja Pentti Koiviston taidenäyttely Kellon
Kiviniemen koululla 15.-17.5.2012

Näytteilleasettajat

Yksityishenkilöt:

Tytti ja Martti Asunmaa, Leena Hahtonen, Lisbet Hahtonen, Leo Hahtonen, Sirpa Holappa, Leila Juntti, Esa Kaarivaara, Anna-Kaisa Kaarivaara, Pirjo ja Juha Kaarivaara, Sirkka ja Paavo Kajjala, Kristiina ja Tapani Karjalainen, Marja ja Pekka Manninen, Eila Orvola, Anneli ja Juhani Raitamaa, Marja-Leena ja Pentti Riutta, Marja-Liisa ja Heikki Rohunen, Leila Saarinen, Eija ja Pentti Tiri, Marjatta ja Reijo Tiri, Aino Vehkaperä, Leena ja Pekka Vehkaperä, Katriina ja Kari Vehkaperä, Marja ja Hannu Vehkaperä, Annalisa ja Kai Åström

Muut:

Ensio Kivarin perikunta, Kaleva Oy, Kellon Nuorisoseura ry, Kiistola-säätiö, Oulun Osuuspankki Kellon konttori, Oulun Taidetalo, Takkurannan koulu

Näyttely

Kellolaisten Koivistot

Näyttelyn järjestäjä

Kellon kyläyhdistys ry

Työryhmä

Leena Holmström (toim. ja taitto), Lassi Kalleinen, Seija Ländén, Eija Tiri, Reijo Tiri, Pertti Vuolteenaho, Kiviniemen koulun väki

Graafinen suunnittelu

Leena Holmström

Valokuvat

© Leena Holmström nro:t 1-2, 8, 17-18, 20-41, 43-44, 46, 48-50, 52-53, 56-57, etukansi

© Juhani Kemi nro:t 3-7, 9-16, 19, 42, 45, 47, 51, 54-55, 58

Etukannen kuva

A. Koivisto 1926, Veneet. Osa maalauksesta.

Takakannen kuva

A. Koivisto 1950, Rantavehkaperä. Osa maalauksesta.

Julkaisun ornamentti

P. Koivisto, Kellon Nuorisoseuran salin näyttämö

Paperi

Munken Polar 200 g kansi, Munken Polar 150 g sisäsivut

Paino

Oulun Konttori Painatuskeskus, Oulu 2012

ISBN 978-952-93-0612-1

TAIDEMAALARIT AUKUSTI JA PENTTI KOIVISTO – ISÄ JA POIKA

Riitta Mäkelä

Aukusti Koiviston Lapin tunturit ja Pentti Koiviston Oulu-kuvat. Siinä varmasti yleisimmät mielikuvat Aukusti Koiviston (1886-1962) ja Pentti Koiviston (1917-1961), oululaisten taiteilijoiden, isän ja pojan, maalauksista.

Mutta Aukusti ja Pentti Koiviston taide sisältää paljon muutakin. Molempien työt ovat täynnä valoa ja värejä, isä Aukustilla 1910-luvun väritaiteen parhaiden perinteiden mukaisesti, poika-Pentillä, tarkasti sommiteltuna ja usein kubistisestikin rakennettuna. Sitä paitsi poika on tarkempi piirtäjä. Pentti Koivistolla on ollut loistava muotojen ja rytmien hallitsemisen lahja.

Juvalla syntynyt Aukusti Koivisto kasvoi ja sai taideoppinsa Helsingissä. Siellä hän oli 1900-luvun alussa keskellä maan poliittisia ja taidemaailman kuohuja. 1904 hän oli Senaatin portaikon koristemaalauksen korjaajana Bobrikovin murhan silminnäkijä. 1911 hän oli muiden nuorten taiteilijoiden kanssa vaatimassa uusia tuulia suomalaiseen taiteeseen.

Näistä nuorista taiteilijoista muun muassa Juho Mäkelä ja Alex Rapp olivat kotoisin Oulusta. Monet taiteilijat muuttivat pois 1. maailmansodasta kärsivästä Helsingistä. Aukusti Koivisto muutti Ouluun 1916 nuoren perheensä kanssa. Hänellä oli ollut yksityisnäyttely Oulussa jo 1914.

Aukusti Koiviston sedällä ja täyskaimalla, Lapissa toimineella rovasti Aukusti Koivistolla sekä pappi-kirjailija Arvi Järventauksella lienee ollut merkittävä osuus Koiviston ”lapinkuumeeseen”. Vuosina 1917-1960 Koivisto tekikin kymmeniä Lapin matkoja, 1920-30-luvuilla liiki vuosittain. Sanomalehti Kalevassa 2.8.1931 olleen matkakertomuksensa mukaan Koivisto oli sinä kesänä kulkenut Oulusta Haaparantaan, Bodeniin, Narvikiin, Tromsöhön, Skibotteniin, Kilpisjärvelle, Karesuvantoon, Muonioon, Tornioon ja sieltä takaisin Ouluun. Matkalla oli valmistunut kymmeniä maalausruullia: maisemia ja Lapin ihmisten ja heidän asuinpaikkojensa suorastaan kansatieteellisiä kuvauksia.

Aukusti Koiviston tuotantoon kuuluu myös maisemia Oulusta sekä sen lähikunnista, muotokuvia ja kirkkojen alttaritauluja.

Koivisto oli Oulun taiteen patriarkka, jonka Kansankadun koti, ateljee ja galleria Honkalinna oli 1920-30-luvuilla kaupungissa aatteellinen ja kirjallistaiteellinen seuraelämän keskus. Honkalinna tuhoutui irtaimistoiheen Oulun pommituksissa 1944.

Pojasta, Pentti Koivistosta, olisi voinut tulla menestyksekkäs pianisti, urheilija tai voimistelunopettaja tai lääkäri, hän aloittikin lääkärintopinnot Helsingin yliopistossa 1939. Mutta taide ja taidekoulutus voittivat. Ja sitten tuli viisivuotinen sota.

Pentti Koiviston ensimmäinen yksityisnäyttely Oulussa 1946 oli menestys. Poika oli perinyt lahjansa isältään, mutta hän otti tietoisesti etäisyyttä isänsä taiteeseen. Aika ja sen taidekäsitteetkin innoittivat uudelleenlaiseen, modernimpaan taideilmaisuu.

Isä-poika-suhde ei ollut helppo. Inhimillisesti oli ymmärrettävää, että vanheneva isä koki lahjakkaan poikansa kilpailijakseen.

Pentti Koivistosta tuli Oulun taiteen monitoimija, muotokuvaaja, kaupunkinäkymien kuvaaja, työntekijöiden ja työympäristöjen kuvaaja, Oulun ympäristön kuvaaja, taiteen opettaja ja taide-elämän organisoija. Hän ajoi taiteilijayhdistyksen ja taidemuseon perustamista sekä taidekoulutuksen aloittamista Oulussa.

Kesäisin 1950-luvun alussa Aukusti Koiviston ja Pentti Koiviston perheiden tukikohta oli Vehkaperä Haukiputaan Kellossa. Myös tämän alueen luontoa, rakennuksia ja henkilöitä tallentui molempien taiteilijoiden teoksiin.

Pentti Koiviston sydän loppui 1961, vain 44-vuotiaana. Isä Aukusti kuoli 1962 75-vuotiaana.

Oulun taidemuseo ja sen kuvataidelautakunta perustettiin 1963, samoin Oulun taiteilijaseura-63 ry.

Aukusti Koivisto

- 1886 Juva – 1962 Oulu
- vanhemmat liikemies Vilho Koivisto ja Hilda Lovisa o.s. Pasanen
- puoliso Ida Maria o.s. Stolt
- lapset Lea s. 1915, Pentti s. 1917, Ritva s. 1924
- Taideteollinen keskuskoulu 1904-06, Suomen Taideyhdistyksen piirustuskoulu 1906-08
- teoksia 1. kerran esillä Taideyhdistyksen kevätnäyttelyssä Helsingissä 1906, mukana noin 50 eri yhteisnäyttelyssä 1907-60
- yli 30 yksityisnäyttelyä eri puolella Suomea 1911- 63
- julkisia teoksia muun muassa alttaritaulut Utsjoen kirkossa, 1924, ja Oulujoen kirkossa, 1957

Pentti Koivisto

- 1917 Oulu – 1961 Oulu
- vanhemmat taiteilija Aukusti Koivisto ja Ida Maria o.s. Stolt
- puoliso Kaija-Rita o.s. Penttilä
- lapset Sirpa s. 1945, Satu s. 1947, Miikka s. 1953
- Suomen Taideakatemian koulu 1939-41, 1944-45
- teoksia 1. kerran esillä Taidehalli, Helsinki 1945, mukana 7 yhteisnäyttelyssä
- noin 10 yksityisnäyttelyä
- kuvataideopettaja Oulun työväenopistossa 1957-61
- julkisia teoksia muun muassa 7 sota-aiheisen maalauksen sarja, Oulun upseerikerho, 1943
- Oulun Torinranta, 1950-luku, tilaaja Huonekaluliike Seppo (nykyisin Radisson Blun ravintolasalissa), Oulun Merikosken koulun seinämaalaukset, 1955

Näyttely Pentti Koivisto 1917-1961 Oulun taidemuseossa 16.3.-14.4.1985

Näyttely Aukusti Koivisto 1886-1962 Oulun taidemuseossa 11.10.-2.11.1986

Näyttely Isä ja poika, Aukusti ja Pentti Koivisto Oulun taidemuseossa 7.9.-22.10.2000

AUKUSTI JA PENTTI KOIVISTON TEOKSET NÄYTTELYSSÄ

Kellon kyläyhdistys päätti juhlistaa Kiviniemen koulun vihkiäisiä toteuttamalla jo jonkin aikaa muhineen ajatuksen Aukusti ja Pentti Koiviston taidenäyttelystä Kellossa. Näyttelyn ytimeksi etsimme kuvia Kellon maisemista. Koska kellolaiset tuntevat myös maalareiden Lappi-aiheisia ja Oulun seutua kuvaavia teoksia, myös ne sopivat näyttelyyn. Mutta näyttely saattoi toteutua vain taulujen omistajien tuella – suurkiitos kuuluu heille!

Kyläyhdistykselle tämä on ollut suuri ponnistus. Onneksi olemme saaneet neuvoja ja apua ammattilaisilta. Kiviniemen koulu on auttanut suunnittelussa, Haukiputaan kunta on mm. painattanut esitteen. Kiitos heille ja kiitos yhdistyksen työryhmälle, kahvittajille ja vapaaehtoisille valvojille, joista osa viettää näyttelyssä yönsäkin!

Reijo Tiri, Kellon kyläyhdistyksen pj.

Tauluja Kellon maisemista ja ihmisistä

1. A. Koivisto 1947, Jokimaisema

2. P. Koivisto 1947, Ritalinnokka

3. A. Koivisto 1950, Sauna

4. A. Koivisto 1920 luku, Kalimenjoen silta

5. P. Koivisto 1956, Perunankuokkija

6. A. Koivisto 1952, Kalastajat

7. A. Koivisto 1951, Vehkaperä

8. P. Koivisto 1949, Vehkaperä

9. A. Koivisto 1949, Vene

10. A. Koivisto 1952, Kesämökki

Kello

11. A. Koivisto 1952, Vehkaperän rantaa

12. A. Koivisto 1951, Vehkaperän rantaa

13. A. Koivisto 1950, Lehmiä

14. P. Koivisto 1949, Kuhilaat

15. A. Koivisto 1951, Vehkaperä

16. P. Koivisto 1949, Vehkaperä

17. A. Koivisto 1950, Siilasvuon pihapiiri

18. P. Koivisto 1949, Aukusti ja lohi

19. A. Koivisto 1951, Maisema merelle

20. P. Koivisto 1950,
Maisema Kellon Vehkaperästä

21. P. Koivisto 1950, Uuvenperä

22. P. Koivisto 1950, Eloseipäitä ja pihlaja

23. P. Koivisto 1957, Kalevan toimitus

24. P. Koivisto 1959, Toivoniemen pistetaloja

25. P. Koivisto 1960, Tuiran kattoja

26. A. Koivisto 1951, Pökkisen väylä

27. P. Koivisto 1952, Torinranta

28. P. Koivisto 1961, Toppila

29. P. Koivisto 1940-luku, Kiikeli

30. A. Koivisto 1946, Toppila

31. P. Koivisto 1949, Vaahtopäitä

32. P. Koivisto 1948, Merikoski

33. A. Koivisto 1951, Merimaisema

34. A. Koivisto 1952, Sähkölaitos

35. A. Koivisto 1921, Lassinkallio

36. P. Koivisto 1960, Rantamaisema

37. P. Koivisto 1954, Kiistolantalo

38. P. Koivisto 1945, Myllyt

39. A. Koivisto 1940, Merikoski

40. P. Koivisto 1957, Torikadun pää

Lappi

41. A. Koivisto 1948

42. A. Koivisto 1942, Lapintyttö

43. P. Koivisto 1939, Lapin kelo

44. A. Koivisto 1928

45. A. Koivisto 1934

46. A. Koivisto 1957

Lappi

47. A. Koivisto 1954

48. A. Koivisto 1948

49. A. Koivisto 1938

50. A. Koivisto 1922, Teno

51. A. Koivisto 1925, Kemijoen Pirttikoski

52. A. Koivisto

Lappi

53. A. Koivisto 1946

54. A. Koivisto 1954

Henkilökuvia

55. P. Koivisto 1948

56. P. Koivisto 1954, Leo

57. A. Koivisto 1913,
Alaston saunatyttö

Taustatietoja ja muistumia tauluista

Etukansi: Taulu vauroitui talvisodan pommitusten aikana ollessaan taivasalla Franzénin puistossa.

1. “Löydetty” Nuorisoseurantaloilta 31.3.2012 taulujen kuvauksen yhteydessä.
2. Näyttelyn aikaan nähtävissä hallintotiloissa.
3. Vanha sauna Kalimenjoen törmällä. Saunan päässä oli possuille rakennettu suoja. Elosuojan päässä säilytettiin muhiin peitettynä joesta nostettuja jäätelejä, joilla maito jäähdytettiin kesällä.
4. Kalimenjoen puuarkkusilta ja Ylijukurin rakennukset
6. Aukusti Vehkaperä ja hänen lapsensa Martti ja Helli kalastajaveneessä Vehkaperän rannassa.
9. Haukiputaan edustalta, ilmeisesti Vehkaperästä. Maalattu Saksan armeijan juurikassäkikankaalle.
10. Uuvenperä. Taulu on kyläläisten 50-vuotislahja Kellon Osuuskaupan johtaja Jaakko Kaijalalle.
18. Todennäköisesti maalattu valokuvasta. Teoksesta on tehty myös toisintoja.
19. Maisema Vehkaperän ja Leton väliltä. Taustalla näkyy Kraaselin saari.
20. Signeeraamatta. Varmennus tekijästä teoksen takapuolella.
21. Mansardikattoinen talo on siirretty Terijoelta (1928). Taulu on kyläläisten lahja Erkki Kiutun 50 v. syntymäpäiville.
23. Taulu on sijoitettuna Kalevan Historialliseen saliin.
27. Näkymä Kiikelistä Rantakadulle. Veneessä seisoo Pentti Koiviston vaimo Kaija-Rita. Etualalla venettä työntää itse taiteilija. Taulun kuvassa on myös taiteilija Matti Mikkola.
29. Kiikeli, taustalla Hietasaarta.
33. Merenrantaa Oulun seudulta, mahdollisesti kuitenkin Vehkaperästä.
34. Hupisaaret, vanha sähkölaitos.
42. Taulun takana on Väinö Pernun kirjoitus, jossa hän kertoo, että Takkurannan koulu on saanut taulun palkintona Haukiputaan koulupiirien kilpailussa sotakesänä 1943.
55. Pentti Mannisen valokuvan pohjalta tehty pastellityö.

58. A.Koivisto 1950, Rantavehkaperä. Täällä Koivistot viettivät keskiään Kellon Vehkaperässä 1950-52.

Aukusti Koivisto

Taidemaalari Aukusti Koivisto syntyi Juvalla vuonna 1886, mutta pojan ollessa kaksivuotias hänen perheensä muutti Helsinkiin, missä hän kävi koulunsa. Taideopinnoissa häntä ohjasivat mm. Albert Gebhard, Eero Järnefelt ja Hugo Simberg. Hänen ensimmäinen oma taidenäyttelynsä oli Ateneumissa Helsingissä vuonna 1911. Ensimmäisen oman näyttelyn Koivisto järjesti Oulussa vuonna 1914 ja kaksi vuotta myöhemmin hän muutti asumaan Ouluun.

Aukusti Koivisto tunnetaan ennenkaikkea Lapin maalarina, mutta hän on kuvannut paljon myös Oulua ja sen ympäristöä. Maisemien lisäksi hän on maalannut monia muotokuvia, asetelmia ja kymmenkunta alttaritaulua. Hän kuoli Oulun lääninsairaalassa vuonna 1962. (Tiedot on poimittu Oulun taidemuseon julkaisusta 4.)

Pentti Koivisto

Oululainen taidemaalari Pentti Koivisto, Aukusti Koiviston poika, syntyi vuonna 1917 ja kuoli Oulussa 1961. Hän ikuisti kotikaupunkinsa katu- ja torinäkymiä, pihapiirejä, laakeita peltoja ja avaria merenrantamaisemia. Hän kuvasi myös satama- ja rakennustyöläisiä työssään ja oli suosittu muotokuvamaalari. Isänsä tavoin Pentti Koivistokin vietti keskiä Vehkaperässä.